

УДК 374.7:351.74(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.36>

Андрій ТАНЬКО

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики викладання суспільно-правових дисциплін, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Алчевських, 29, м. Харків, Україна, 61002

ORCID: 0000-0001-8425-2202

Бібліографічний опис статті: Танько, А. (2025). Неформальна освіта як чинник самовдосконалення співробітників Національної поліції України. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 5, 259–266, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.36>

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК САМОВДОСКОНАЛЕННЯ СПІВРОБІТНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Статтю присвячено питанням самовдосконалення співробітників Національної поліції України шляхом упровадження неформальної освіти. У сучасних умовах реформування правоохоронної системи зростає потреба в підготовці поліцейських нового типу – компетентних, ініціативних, здатних до безперервного навчання та розвитку професійних і особистісних якостей. Акцент зроблено на тому, що ефективність діяльності поліцейського значною мірою залежить від рівня сформованості його здатності самостійно здобувати нові знання, удосконалювати професійну майстерність і адаптуватися до динамічних умов службової діяльності.

Метою статті є визначення ролі неформальної освіти як складової системи професійного розвитку поліцейських, з'ясування її основних форм і напрямів упровадження в практику професійної підготовки співробітників Національної поліції України. **Методологія.** У процесі дослідження застосовано теоретичні методи аналізу, узагальнення та систематизації наукових джерел із проблеми неформальної освіти та професійної підготовки правоохоронців, концепції безперервного професійного розвитку. На підставі проведеного аналізу з урахуванням специфіки професійної діяльності працівників поліції запропоновано різні форми інтеграції неформальних освітніх практик (самоосвіта, участь у тренінгах, професійних спільнотах, онлайн-курсах тощо) у систему професійного вдосконалення поліцейських. **Наукова новизна** полягає у визначенні теоретико-практичних засад використання неформальної освіти як інструменту розвитку особистісного потенціалу та професійної компетентності працівників поліції, а також у запропонуванні напрямів удосконалення механізмів її реалізації.

Висновки. Зроблено висновок, що неформальна освіта є дієвим засобом підвищення ефективності професійної діяльності співробітників поліції, сприяє формуванню в них готовності до самонавчання, критичного мислення та гнучкого реагування на виклики сучасного суспільства. Запровадження системного підходу до розвитку неформальної освіти у структурі професійної підготовки та перепідготовки працівників Національної поліції України є важливою умовою формування високопрофесійного, морально стійкого та соціально відповідального правоохоронця.

Ключові слова: неформальна освіта, професійний розвиток, самовдосконалення, працівники поліції, освітні технології, тренінги.

Andrii TANKO

PhD in Law, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Theory and Methodology of Teaching Social and Legal Disciplines, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Alchevskykh str., 29, Kharkiv, Ukraine, 61002

ORCID: 0000-0001-8425-2202

To cite this article: Tanko, A. (2025). Neformalna osvita yak chynnyk samovdoskonalennia spivrobitnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [Non-formal education as a factor in self-improvement of the employees of the National police of Ukraine]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 5, 259–266, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.36>

NON-FORMAL EDUCATION AS A FACTOR IN SELF-IMPROVEMENT OF THE EMPLOYEES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

The article is devoted to the issue of self-improvement among the employees of the National Police of Ukraine through the implementation of non-formal education. In the context of ongoing reforms in the law enforcement system,

there is an increasing need for a new type of police officer – competent, proactive, and capable of continuous learning and development of both professional and personal qualities. The emphasis is placed on the fact that the effectiveness of police activity largely depends on the level of development of an officer's ability to independently acquire new knowledge, improve professional skills, and adapt to the dynamic conditions of service.

The purpose of the article is to define the role of non-formal education as a component of the professional development system for police officers, and to identify its main forms and directions of implementation in the professional training practices of the National Police of Ukraine. **Methodology.** The research employs theoretical methods of analysis, generalization, and systematization of scientific sources on the problems of non-formal education and professional police training, as well as concepts of continuous professional development. Based on the conducted analysis and considering the specifics of police professional activity, various forms of integrating non-formal educational practices (self-education, participation in training sessions, professional communities, online courses, etc.) into the system of professional advancement of police officers are proposed. **Scientific novelty** lies in defining the theoretical and practical foundations for the use of non-formal education as a tool for developing the personal potential and professional competence of police officers, as well as in suggesting directions for improving the mechanisms of its implementation.

Conclusions. It is concluded that non-formal education serves as an effective means of enhancing the professional performance of police officers, fostering their readiness for self-learning, critical thinking, and adaptive response to the challenges of modern society. The introduction of a systematic approach to the development of non-formal education within the framework of professional training and retraining of the National Police of Ukraine is an essential condition for shaping a highly professional, morally resilient, and socially responsible law enforcement officer.

Key words: non-formal education, professional development, self-improvement, police officers, educational technologies, training sessions.

Актуальність проблеми. У сучасному суспільстві, що характеризується високими темпами розвитку інформаційних технологій, динамічністю соціальних процесів і, відповідно, зростанням вимог до професійної компетентності працівників, постає об'єктивна необхідність у постійному самовдосконаленні особистості. Особливої ваги ця тенденція набуває у сфері правоохоронної діяльності, де ефективність виконання службових завдань безпосередньо залежить від рівня освіченості, моральної стійкості, професійної культури працівника та його готовності діяти в умовах соціальних змін. Тому підготовка поліцейського не може обмежуватися лише періодом навчання в закладі вищої освіти чи під час курсів первинної професійної підготовки. Вона повинна розглядатися як безперервний процес особистісного і професійного розвитку, який триває протягом усього службового життя.

У цьому контексті для працівників Національної поліції неформальна освіта стає засобом професійної мобільності та адаптації до змін у правовому полі, суспільних очікуваннях і технологічних нововведеннях. Вона сприяє формуванню внутрішньої мотивації до навчання протягом життя, що є необхідною умовою для якісного виконання службових обов'язків та підтримання довіри громадян до поліції. Крім того, розвиток неформальної освіти в системі МВС України відповідає європейським підходам до підвищення кваліфікації працівників сектору безпеки, де пріо-

ритет надається безперервному професійному розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика неформальної освіти в сучасних наукових дослідженнях розглядається як важливий чинник професійного розвитку та самореалізації особистості. Зокрема, Л. Антонюк (2021), аналізуючи європейський досвід неформальної та інформальної освіти, досліджує мотиви, які зумовлюють потребу особистості в навчанні протягом життя, а також форми організації системи освіти дорослих у ряді європейських країн. На основі концепції «напіврозпаду знань» авторка доводить необхідність постійного професійного розвитку фахівців, наголошуючи, що знання швидко застарівають, а тому безперервне навчання, і навіть неформальна освіта, є невід'ємним складником сучасної професійної діяльності.

О. Бабакіна та Ю. Блудова (2021) розглядають неформальну освіту як фактор успішної професійної самореалізації педагогічних працівників, зважаючи на її вплив на мотивацію до самонавчання та підвищення якості професійної діяльності. Ю. Мельничук (2022) наголошує, що неформальна освіта дозволяє оперативно реагувати на зміни ринку праці, задовольняючи нові вимоги до освітніх результатів і особистісного розвитку фахівців.

Зі свого боку автор Mohsen N. (2022), який вивчає різні аспекти і характеристики неформальної освіти, доводить, що така освіта сприяє створенню й розвитку середовища, у якому

люди можуть продовжувати навчатися, досліджувати та розширювати свій досвід, пропонувати інноваційні підходи і зміни, що виховує особистість, здатну вільно поводитися в несподіваних ситуаціях, адекватно і професійно реагувати на виклики. Аналогічного підходу дотримуються О. Самойленко, О. Полякова, Н. Макогончук (2024), які розглядають неформальну освіту як чинник професійного успіху працівників освіти, оскільки сучасна освітня система повинна бути гнучкою, адаптивною до стрімких суспільних і технологічних змін. Автори зауважують, що неформальна освіта сприяє впровадженню інноваційних методів навчання – змішаного, проєктного, інтерактивного, що забезпечує практичність, гнучкість і доступність освітнього процесу.

Важливий внесок у розвиток цієї тематики робить Т. Калюжна (2024), яка досліджує використання інструментів штучного інтелекту в професійній діяльності науково-педагогічних працівників. Авторка зазначає, що неформальна освіта стає невід'ємним складником сучасного освітнього процесу, оскільки забезпечує адаптацію до технологічних змін і сприяє ефективному засвоєнню знань завдяки застосуванню новітніх методик. С. Ганаба (2025) аналізує принципи розвитку неформальної освіти в контексті її інтеграції в український освітній простір. Дослідниця акцентує увагу на соціально-політичних чинниках упровадження неформальної освіти в Україні (економічна нестабільність, відтік кадрів, потреба в перекваліфікації, післявоєнна відбудова), доводячи, що саме завдяки альтернативним формам навчання можливо забезпечити стійкість і відновлення людського потенціалу держави.

Аналіз наукових праць свідчить, що феномен неформальної освіти активно вивчається в контексті підготовки педагогічних, соціальних, управлінських кадрів, де вона розглядається як ефективний інструмент формування професійної компетентності та особистісного розвитку.

Водночас у науковій літературі недостатньо досліджено особливості впровадження неформальної освіти у діяльність працівників правоохоронних органів. Більшість робіт зосереджені переважно на формальній та інформальній освіті поліцейських. Проте проблема пошуку гнучких і сучасних форм професійного

вдосконалення працівників поліції дедалі частіше порушується сучасними авторами. Так, О. Ганжа (2020) розглядає професіоналізм поліцейських як динамічний процес становлення компетентності протягом усього періоду службової кар'єри. Дослідниця наголошує, що серед ключових складників професіоналізму працівника правоохоронної сфери – комунікабельність, урівноваженість, висока правосвідомість, цілеспрямованість, відповідальність – важливе місце посідає здатність до саморозвитку й прагнення до безперервного самовдосконалення, що потребує створення умов для розвитку особистісного й професійного потенціалу.

У контексті дослідження неформальної освіти працівників Національної поліції України як чинника самовдосконалення наголосимо на праці В. Діденка (2023), у якій розглядається структура та елементи професійної підготовки поліцейських на різних етапах службової кар'єри. Автор зазначає, що професійне становлення правоохоронця є безперервним процесом, який передбачає постійне оновлення знань, умінь і навичок, необхідних для ефективного виконання службових завдань і пропонує поділ елементів професійної підготовки на основні та додаткові. До основних він відносить навчання в закладах освіти та первинну професійну підготовку, які формують базові професійні компетентності поліцейського, до додаткових – підвищення кваліфікації, післядипломну освіту та самоосвіту, яка має здійснюватись упродовж усього строку служби поліцейського. Хоча в дослідженні не використовується термін «неформальна освіта», однак його підходи та висновки опосередковано відображають її сутність і принципи. Зокрема, у трактуванні самостійного навчання як безперервного процесу саморозвитку та самовдосконалення вбачається ідея неформальної освіти навчання, яке відбувається поза межами формальної системи, є добровільним, гнучким і спрямованим на практичні потреби фахівця.

Цікаві спостереження щодо практики неформального навчання в поліцейській освіті представлено в дослідженні Sjöberg, David Holmgren, Robert (2021), яке описує досвід Швеції. Автори показують, як викладачі поліцейських закладів освіти активно беруть участь у неформальному навчанні на робочому місці, використовуючи колегіальний обмін досвідом,

самоосвіту й практичну взаємодію для підвищення власної педагогічної компетентності.

Узагальнення сучасних наукових праць дозволяє зробити висновок, що неформальна освіта розглядається як дієвий механізм професійного самовдосконалення фахівців різних галузей. Проте в правоохоронній сфері це питання залишається недостатньо вивченим, що зумовлює потребу подальших досліджень, спрямованих на розробку моделей і механізмів реалізації неформальної освіти в системі професійної підготовки та розвитку працівників Національної поліції України.

Мета дослідження – проаналізувати роль неформальної освіти як ключового чинника професійного самовдосконалення співробітників Національної поліції України з урахуванням специфіки їх службової діяльності, визначити основні форми та напрями інтеграції неформальної освіти в систему професійного розвитку поліцейських.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі успішність будь-якої професійної діяльності визначається не лише рівнем базової освіти, а й здатністю особистості до постійного оновлення знань і навичок. Особливо це актуально для працівників Національної поліції України, чия діяльність безпосередньо пов'язана з дотриманням закону, захистом прав людини та забезпеченням громадської безпеки. З огляду на зростання суспільних очікувань, реформування системи МВС та впровадження європейських стандартів, постає потреба в пошуку гнучких і сучасних підходів до професійного розвитку й самовдосконалення поліцейських.

У сучасному світі підходи до надання знань майбутнім спеціалістам зазнали суттєвих змін, істотно зріс обсяг професійної інформації, необхідної для ефективного виконання обов'язків. Тому нині вже не можливо підготувати людину до професійної діяльності один раз на все життя – навчання має бути безперервним і динамічним, щоб відповідати сучасним вимогам. Згідно з концепцією напіврозпаду знань, після завершення навчання, фахівець будь-якої галузі поступово втрачає частину своїх компетентностей. Короткотривалі знання, як-от навички роботи з технологіями, вичерпують себе дуже швидко, базові – мова, логіка та інші – залишаються принаймні довше (Антонюк, 2021).

Одним із найефективніших інструментів запобігання цьому процесу є неформальна освіта. Це поняття відносно нове для української наукової спільноти, але попри свою новизну, воно швидко утверджується в освітньому дискурсі України та набуває дедалі більшого значення в контексті сучасних освітніх реформ і розвитку суспільства.

Аналіз наукової літератури показав, що сьогодні відсутній єдиний погляд на трактування змісту, форм, принципів неформальної освіти, проте погляди дослідників збігаються в розгляді неформальної освіти як цілеспрямованого і впорядкованого процесу навчання, який відбувається за межами офіційної освіти, що робить її більш гнучкою, різноманітною за формами і методами частиною безперервної освіти спеціалістів (Бабакіна, Блудова, 2021, с. 18).

Важливим є спостереження С. Ганаби, яка зазначає, що не зважаючи на те, що низкою документів міжнародних організацій, таких, як ЮНЕСКО, Рада Європи, Міжнародна організація праці, неформальна і формальна освіта визначаються рівними з огляду на реалізацію ідеї освіти впродовж життя, в українському суспільстві спостерігається стереотипність погляду на таку незначущу проблему (Ганаба, 2024, с. 47). На наш погляд, це частково може бути зумовлено тим, що Законом України «Про освіту» неформальна освіта не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, хоча може завершуватися присвоєнням професійних та часткових освітніх кваліфікацій. Проте ми погоджуємося із авторкою, що саме поєднання формальної і неформальної видів освіти сприятиме професійному розвитку і становленню працівників, оскільки нині неможливо традиційними методами вирішити інформаційні виклики й запити в суспільстві.

На основі здійсненого аналізу наукових поглядів, неформальну освіту співпрацівників Національної поліції України будемо розглядати як цілеспрямований і системний процес набуття й оновлення службовцем професійних компетентностей поза межами офіційних освітніх установ протягом життя. Зазначений вид набуття знань, умінь, навичок ґрунтується на добровільній участі, практичній спрямованості, гнучкості змісту, що дозволяє співпрацівникам адаптуватися до актуальних суспіль-

них потреб. Такі риси неформальної освіти, як інноваційність, відкритість до нових підходів, орієнтація на конкретні запити слухачів мають особливе значення для працівників поліції, адже забезпечують оперативне реагування на зміни у сфері безпеки, технологічні оновлення, нові професійні виклики. Важливим є й те, що неформальна освіта не має ніяких обмежень щодо віку, професійного й інтелектуального рівня, часу, у ній частіше застосовуються новаторські методики здобуття знань у формі життєвого досвіду.

Автори методичних рекомендації щодо здійснення неформальної освіти в соціальній та гуманітарній сфері (Т. Василюк, О. Лазаренко, Н. Островська, І. Трубавіна та інші) до специфічних рис неформальної освіти, притаманних українському суспільству, відносять прагнення до розвитку демократичних європейських цінностей, побудову діалогу, організацію командної роботи й загалом створення суспільства добробуту (Методичні рекомендації, 2024, с. 6).

Науковці визначають такі принципи неформальної освіти: навчатися в дії (отримувати необхідні знання і вміння в процесі практичної діяльності), вчитися співпраці (розуміння людських відмінностей, комунікаційні навички, вміння працювати в команді), навчатися (опанувати здатністю самостійно знаходити, аналізувати необхідну інформацію, визначати індивідуальні освітні цілі) й застосовувати все це в професійній діяльності (Савельєв, 2021, с. 231).

Екстраполюючи зазначені принципи на професійну діяльність співпрацівників Національної поліції, можна стверджувати, що неформальна освіта для них передбачає постійне вдосконалення професійних компетентностей у всіх напрямках службової діяльності, зокрема, розвиток комунікаційних умінь, навичок медіації та лідерства, здобуття нових знань і практичного досвіду під час виконання службових завдань. У процесі реальної, чи змодельованої, взаємодії з громадянами поліцейські не тільки застосовують набуті знання, а й перетворюють повсякденну практику на джерело безперервного постійного самовдосконалення.

Сучасний працівник Національної поліції України має відповідати високим професійним, моральним і етичним стандартам, що зумовлено як суспільними очікуваннями, так і потребою

в зміцненні довіри громадян до правоохоронних органів. Ефективне виконання службових обов'язків вимагає від поліцейських високого рівня правової культури, комунікативної компетентності, стресостійкості, здатності до швидкого прийняття рішень, аналітичного мислення та емоційного інтелекту. Не менш важливими є чесність, гуманність, толерантність, самодисципліна, відповідальність, здатність працювати в команді та виявляти лідерські якості. Крім того, службова діяльність поліцейського передбачає високий рівень стресу, відповідальності та постійної взаємодії з громадянами. Саме різні види і форми неформальної освіти можуть стати тим простором, де співробітники будуть розвивати емоційний інтелект, навички вирішення конфліктів, роботи в команді, саморегуляції та критичного мислення. При цьому слід зазначити, що важливу роль у прагненні особистості до неформального навчання відіграють особисті мотиви, а саме бажання удосконалити власні професійні навички і зовнішні чинники, передусім – стрімкий технологічний розвиток.

Ефективна система неформальної освіти працівників поліції передбачає використання різноманітних форм і видів навчальної діяльності, спрямованих на постійне професійне та особистісне вдосконалення. Так, інтеграція неформальної освіти в систему професійної підготовки й подальшої фахової діяльності працівників поліції може здійснюватися через створення внутрішніх освітніх платформ, партнерство з університетами, участь у проєктах громадських організацій. Важливо, щоб керівництво поліції підтримувало мотивацію співробітників до навчання, забезпечувало умови для самоосвіти та визнавало результати неформального навчання в кар'єрному зростанні.

Серед ефективних форм можна виокремити участь у тренінгах, організованих міжнародними організаціями (ОБСЄ, ICITAP, EUAM), проходження онлайн-курсів, участь у тематичних форумах, програмах обміну досвідом, семінарах і майстер-класах. Наприклад, можна проводити тематичні тренінги із застосуванням інтерактивних вправ, самоаналізу, командної роботи, обговорення стресових ситуацій. Заходи у форматі майстер-класів, що спрямовані на обмін досвідом між підрозділами із залученням громадського сектору, сприятимуть

самовдосконаленню працівників через розвиток м'яких навичок. Актуальним буде проведення заходів, спрямованих на підвищення готовості співробітників поліції до роботи в освітньому просторі – узаємодія зі школами, батьками, вразливими групами. Це допоможе розвиватися фахівцям із комунікації та партнерства.

Зазначені заходи не входять до стандартної службової підготовки, мають гнучку форму, базуються на практичних навичках, самоаналізі, обміні досвідом і тому мають мотивацію до набуття нових знань, сприяють формуванню сучасного мислення, розвитку аналітичних здібностей, комунікативної культури та етичної зрілості працівників поліції.

Формування культури безперервного навчання в поліцейських колективах дозволяє кожному працівникові удосконалювати професійні компетентності, підтримувати високий рівень моральної відповідальності та етичної культури. Важливо, що неформальна освіта для працівників поліції може охоплювати теми м'яких навичок, психологічної стійкості, взаємодії з громадськістю, профілактичної діяльності. Для працівників Національної поліції України такі ініціативи мають потенціал стати системним чинником самовдосконалення, оскільки вони доповнюють традиційну підготовку й відповідають сучасним вимогам професії: комунікації, адаптивності, етичної поведінки.

Важливим доповненням до неформальної освіти є інформальна освіта, про яку варто згадати в цьому дослідженні. Така освіта проявляється в постійному самостійному пізнанні та осмисленні професійного досвіду. Для працівників Національної поліції інформальна освіта набуває особливого значення, оскільки більшість практичних навичок формується безпосередньо під час виконання службових завдань. Через самоаналіз дій, обговорення з колегами

практичних ситуацій, самостійне опрацювання нормативних актів і новітніх методик, перегляд навчальних відео чи подкастів, участь у професійних онлайн-спільнотах, працівник поліції підвищує власний рівень професіоналізму, розвиває рефлексію та здатність до самокорекції поведінки. Так само неформальна освіта є природним і постійним процесом самовдосконалення, який підсилює ефективність неформальних освітніх ініціатив і формує культуру навчання протягом життя. Вважаємо, що поєднання цих двох форм сприятиме формуванню компетентних співробітників Національної поліції України, здатних швидко реагувати на зміни і виклики в суспільстві.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У підсумку зазначимо, що сьогодні неформальна освіта стає важливим чинником професійного зростання та особистісного розвитку правоохоронців, сприяючи підвищенню ефективності їхньої діяльності та зміцненню довіри громадян до поліції. Така освіта має розглядатися й упроваджуватися не як доповнення до класичної підготовки поліцейських, а як ключовий механізм трансформації практик, поведінки та культури служби співробітників Національної поліції України, готових діяти в умовах постійних змін. Розвиток системи інформальної освіти в структурі МВС є важливою передумовою формування сучасної європейської моделі поліцейської служби, заснованої на принципах законності, довіри й партнерства з громадянами.

Перспективними напрямками подальших досліджень в аспекті цієї проблеми можуть стати розгляд неформальної освіти як інструменту гуманізації поліцейської діяльності та розвитку правосвідомості; дослідження мотиваційних чинників участі працівників поліції в неформальних та інформальних освітніх заходах; вивчення психологічних бар'єрів саморозвитку співробітників правоохоронних органів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонюк Л. А. Європейський досвід розвитку системи освіти дорослих. Спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної освіти. Київ: ЦПО, 2021. 27 с.
2. Бабакіна О., Блудова Ю. Використання ресурсів неформальної освіти як фактора успішної професійної самореалізації майбутнього вчителя. *Людинознавчі студії*. Серія «Педагогіка». 2021. 12 (44). С. 18-22. DOI: 10.24919/2413-2039.12/44.2.
3. Ганаба С. Освіта упродовж життя: принципи та можливості неформальної освіти. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*. 2024. № 39(4). С. 42-59. DOI: 10.32453/pedzbirnyk.v39i4.1788 С. 42-59.

4. Ганжа О.О. Особливості формування професіоналізму поліцейських, як чиннику їх службової кар'єри. *Юридична наука*. 2020. № 9 (111). С. 172-179. DOI: 10.32844/2222-5374-2020-111-9.21.
5. Діденко В. В. До характеристики ключових елементів професійної підготовки працівників Національної поліції України. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2023. № 3 (81). С. 405-410. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.3.65>.
6. Калюжна Т. Г. Неформальна освіта: інноваційні інструменти професійної діяльності науково-педагогічних працівників ЗВО на основі штучного інтелекту. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: Педагогіка та психологія. 2024. № 6. DOI: 10.54929/2786-9199-2024-6-03-01.
7. Караман О., Трубавіна І. Методичні рекомендації до здійснення неформальної освіти в соціальній та гуманітарній сфері / За ред. О. Караман, І. Трубавіної. Полтава : ЛНУ імені Тараса Шевченка; Кривий Ріг : КДПУ, 2024. 232 с. <https://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/.pdf>.
8. Мельничук Ю.Є. Неформальна освіта: від теорії до практики. *International scientific journal «Grail of Science»*. 2022. № 23 С. 380-383. DOI: 10.36074/grail-of-science.23.12.2022.64.
9. Савельєв Є. Неформальна освіта як інструмент розвитку додаткових можливостей молоді. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 1 (61). С. 228-232. DOI: 10.31732/2663-2209-2021-61-228-232.
10. Самойленко О.А., Полякова О.О., Макогончук Н.В. Неформальна освіта в умовах сьогодення: ключовий фактор успіху сучасного викладача. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 69. Том 2. С. 219-223. DOI: 10.32782/2663-6085/2024/69.2.46.
11. Mohsen N. Aspects of informal education and its characteristics. *International Journal of Adult and Non Formal Education*. 2022. Vol. 3. Issue 2. DOI: 10.15651/2437-1882.22.3.033.
12. Sjöberg, David, Holmgren, Robert. Informal Workplace Learning in Swedish Police Education: A Teacher Perspective Vocations and Learning. 2021. Vol. 14. P. 265-284. URL: <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1538592&dswid=5449>.

REFERENCES:

1. Antoniuk, L. A. (2021). Yevropeyskyi dosvid rozvytku systemy osvity doroslykh. [European experience in developing adult education systems]. Spetskurs dlia slukhachiv ochno-dystantsiinoi formy navchannia v systemi pisliadyplomnoi osvity. K: TsIPO, 27 p. (in Ukrainian).
2. Babakina, O. & Bludova, Yu. (2021). Vykorystannia resursiv neformalnoi osvity yak faktora uspishnoi profesiinoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia. [The use of non formal education resources as a factor in the successful professional self-realisation of future teachers]. *Liudynoznavchi studii*. Seriiia «Pedahohika». 12 (44). P. 18-22. DOI: 10.24919/2413-2039.12/44.2 (in Ukrainian).
3. Hanaba, S. (2024). Osvita uprodovzh zhyttia: pryntsyipy ta mozhlyvosti neformalnoi osvity. [Lifelong learning: principles and opportunities for non formal education]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Seriiia: Pedahohichni nauky. 39(4). P. 42-59. DOI: 10.32453/pedzbirnyk.v39i4.1788 S. 42-59. (in Ukrainian).
4. Hanzha, O. O. (2020). Osoblyvosti formuvannia profesionalizmu politseiskyykh, yak chynnyky yikh sluzhbovoi kariery. [Features of the formation of professionalism among police officers as a factor in their career development]. *Yurydychna nauka*. 9 (111). P. 172-179. DOI: 10.32844/2222-5374-2020-111-9.21 (in Ukrainian).
5. Didenko, V. V. (2023). Do kharakterystyky kliuchovykh elementiv profesiinoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy. [Characteristics of key elements of professional training for employees of the National Police of Ukraine]. *Derzhava ta rehiony*. Seriiia: Pravo. 3 (81). P. 405-410. DOI: 10.32782/1813-338X-2023.3.65 (in Ukrainian).
6. Kaliuzhna, T. H. (2024). Neformalna osvita: innovatsiini instrumenty profesiinoi diialnosti naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv ZVO na osnovi shtuchnoho intelektu. [Non formal education: innovative tools for the professional activities of scientific and pedagogical workers of higher education institutions based on artificial intelligence]. *Problemy suchasnykh transformatsii*. Seriiia: Pedahohika ta psykholohiia. 6. DOI: 10.54929/2786-9199-2024-6-03-01 (in Ukrainian).
7. Karaman, O. & Trubavina, I. (Ed.) (2024). Metodychni rekomendatsii do zdiisnennia neformalnoi osvity v sotsialnii ta humanitarnii sferi [Methodological recommendations for informal education in the social and humanitarian sphere]. Poltava : LNU imeni Tarasa Shevchenka ; Kryvyi Rih : KDPU, 232 p. <https://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/.pdf>. (in Ukrainian).
8. Melnychuk, Yu.Ye. (2022). Neformalna osvita: vid teorii do praktyky. [Non formal education: from theory to practice]. *International scientific journal «Grail of Science»*. 23 P. 380-383. DOI: 10.36074/grail-of-science.23.12.2022.64 (in Ukrainian).
9. Saveliev, Ye. (2021). Neformalna osvita yak instrument rozvytku dodatkovykh mozhlyvostei molodi. [Non formal education as a tool for developing additional opportunities for young people]. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK»*. 1 (61). P. 228–232. DOI: 10.31732/2663-2209-2021-61-228-232 (in Ukrainian).

10. Samoilenko, O. A., Poliakova, O. O. & Makohonchuk, N. V. (2024). Neformalna osvita v umovakh sohodennia: kliuchovyi faktor uspikhu suchasnoho vykladacha. [Non formal education in today's world: a key factor in the success of modern teachers.]. *Innovatsiina pedahohika*. Vyp. 69. Tom 2. P. 219-223. DOI: 10.32782/2663-6085/2024/69.2.46 (in Ukrainian).

11. Mohsen, N. (2022). Aspects of informal education and its characteristics. *International Journal of Adult and Non Formal Education*. Vol. 3. Issue 2. DOI: 10.15651/2437-1882.22.3.033 (in English).

12. Sjöberg, David & Holmgren, Robert (2021). Informal Workplace Learning in Swedish Police Education: A Teacher Perspective Vocations and Learning, Vol. 14. P. 265-284. URL: <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1538592&dswid=5449> (in English).

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 18.11.2025

Дата публікації: 19.12.2025